

Kultur- og likestillingsdepartementet
ved statsråd Anette Trettebergstuen
postmottak@kud.dep.no

Oslo, 10. mai 2022

Innspill til Kunstnermeldingen

Takk for at vi ble invitert til innspillmøtet med statsråden 3.5.22. Vi er fagforening for ca. 5 000 forfattere og oversettere av faglitteratur og sakprosa. Litteraturen medlemmene våre skaper har en særlig betydning for den offentlige samtalen, og i et yringsfrihetsperspektiv står sakprosaen og journalistikken side ved side: begge deler gir innsikt og fremmer demokrati.

Vi sender her skriftlig svar på de av spørsmålene som ble sendt ut i forkant av møtet der vi føler vi har noe substansielt å komme med:

2. Hva kan gjøres for at kunstnere får rimelig betaling for arbeid, oppdrag, bruk og visning av verk?

4. Hvordan sikre kunstnerisk frihet og yringsfrihet?

Vi mener at disse to spørsmålene henger sammen for **en økonomisk uavhengig kunstner er en fri kunstner**. Staten er en viktig oppdragsgiver, og i et lite land som Norge må vi ha en aktiv kulturpolitikk for å sikre bredde, kvalitet og mangfold. Dette betyr at kunstnerne trenger støtte til flere ledd av kretsløpet. Vilkår og avtaler som gir inntjening til å leve av, gjør at dyktige forfattere og oversettere kan leve av skrive sin uten å måtte ta hensyn til meningene til en oppdragsgiver.

- Innkjøpsordningene sørger for at alle bibliotek i alle kommuner kan tilby innbyggerne sine ferske bøker. Dessuten styrker ordningene forfatterøkonomien og fagmiljøene i forlagene. Statsråden lovet før valget **en styrking av innkjøpsordningene for sakprosa**, og vi håper dette skjer snart. De siste årene har kun ca. 25 prosent av de påmeldte bøkene blitt innkjøpt på ordningen for ny, norsk sakprosa for voksne. Basert på sine kvalitative vurderinger, mener Kulturrådet at det burde være rom for at omtrent halvparten av bøkene kjøpes inn, og Kulturrådet har også sakprosaordningene øverst på sin prioriteringsliste i budsjettøkningen sin.
- Bibliotekvederlaget er viktig, og offentlige aktører må ha økonomi til å betale for bruk i henhold til kopieringsavtalene med Kopinor. Potten for privatkopiering bør økes slik at kunstnerne blir kompensert for bruk av kunstverkene.
- De statlige kunstnerstipendene spiller en viktig rolle for å sikre nyskaping, frie ytringer og demokratisk deltakelse i kunstneryrket, og sikrer samfunnet et rikt og mangfoldig

kunst- og kulturtilbud. De faglitterære har oppsiktsvekkende få kunstnerstipend sammenliknet med de andre skribentgruppene, og vi håper det blir opprettet flere varige stipendhjemler.

- Avtaler, satser og vilkår som regulerer alle aktører på samme rettfærdige vis og som sikrer forfatterne og oversetterne inntjening særlig på markedet som er i vekst: strømming. Boklov blir viktig her.
- Det bør finnes mange forskjellige plattformer (avis, forlag, podkast, blogger, arrangører, festivaler, m.m.) som benytter seg av frilansere og kunstnere.

3. Hva kan gjøres for å bedre kunstneres tilgang til sosiale rettigheter?

- Lik opptjening av trygderettigheter og pensjon, uavhengig av om man er arbeidstaker, frilanser eller selvstendig næringsdrivende.
- Rett til 100 % dekning av sykepenger fra 17. dag for næringsdrivende.
- Subsidiert tilleggsforsikring i folketrygden for frilansere og næringsdrivende.
- Et pensjonssystem som åpner for at også kunstnere og frilansere kan samle opp tjenestepensjon, med:
  - tjenestepensjon fra første dag og første krone.
  - egen pensjonskonto som ikke følger arbeidsgiver.
  - tjenestepensjonsavgift på oppdrag, stipender.

5. Hvordan sikre at kunstnerbefolkningen gjenspeiler vårt mangfoldige samfunn?

Bokbransjen har selv et ansvar i å rekruttere et mangfold av personer inn i verv og stillinger. For å rekruttere nye forfatterstemmer har NFFO tilrettelagt egne stipendsøkekurs, og ser at det fører til flere søknader og flere innvilgede søknader fra nye stemmer. Bransjen merker at det er færre med flerspråklig og flerkulturell bakgrunn som søker seg inn på språk- og litteraturfagene på høyskole og universitet. Her må flere aktører jobbe sammen for aktivt å rekruttere personer med et bredt spekter av bakgrunner og erfaringer til litteraturen. Oversatt litteratur spiller også en viktig rolle i å vise oss at verden er mangfoldig, og her er Kulturrådets innkjøpsordning for oversatt litteratur et viktig virkemiddel.

Med vennlig hilsen

Arne Vestbø
Generalsekretær
arne.vestbo@nffo.no

Kristine Isaksen
Seniorrådgiver
kristine.isaksen@nffo.no